

Javaslat a térségi vasúti társaságok megalakításával kapcsolatos tárgyalásokra

Alapvetés: a tárgyalások célja, hogy hosszú távon fenntartható, sőt fejleszthető térségi vasúti szolgáltatás jöjjön létre.

- 1 A Vasúti törvény szigorúan előírja a pályavasút és a személy- és áruszállító vasút elkülönítését. Így van ez a térségi vasút esetében is akkor, ha bekapcsolódva az országos személyszállításba, közösségi szolgáltatást végez. Ezért érdemes különválasztani a pályafenntartás, a személyszállítás és az áruszállítás kérdését a térségi vasúton. Ez vonatkozik a tárgyalásokra is.
- 2 Áruszállítás: az áruszállítás nem kell, hogy tárgya legyen a tárgyalásoknak. Viszont a megalakuló térségi pályavasútnak mindent meg kell tennie azért, hogy a területén nőjön a teherforgalom.
- 3 Pályavasút:

3.1 A pálya állapota:

A tárgyalásokon el kell érni, hogy a GKM a megtakarítás jelentős részét – akár az egészét is – a térségi vasutak pályáinak 100 km/h sebességre alkalmassá tételére költse. Külön elemzésre van szükség annak tisztázására, hogy ez milyen ütemezéssel, mennyi idő alatt érhető el. Célszerűnek egy olyan ütemezést látok, amely szerint a munka a legrosszabb állapotban lévő pályákkal (pályaszakaszokkal?) kezdődik. Az ütemezésnek a megállapodás részének kell lennie, mégpedig úgy, hogy a végrehajtás akár bírósági úton is kikényszeríthető legyen.

3.2 A pálya fenntartása:

A vasúti törvény előírja, hogy az állami köteles kiegészíteni a befolyt hálózat-hozzáférési díjat és egyéb bevételeket úgy, hogy az állami tulajdonú vasúti pályát tartalmazó térségi pályahálózatot működtető pályavasúti társaság nullszaldós legyen (2005. évi CLXXXIII. Törvény 3. § (2) i)).

Ennek érvényesítéséhez szükséges, hogy a pályahálózat ne kerüljön önkormányzati tulajdonba, az továbbra is állami tulajdonban maradjon, aminek a kezelését vállalják föl az önkormányzatok.

2. § E törvény alkalmazásában

(1) Általános fogalmak:

15. *térségi közforgalmú vasúti szolgáltatás:* azonosíthatóan a Magyar Köztársaság területének valamely meghatározható részén jelentkező, e területen belüli közforgalmú vasúti szolgáltatás iránti igények kielégítését szolgáló vasúti szolgáltatás, amely nem minősül elővárosi közforgalmú szolgáltatásnak;

(3) Vasúti szervezetek:

2. *pályavasúti társaság:* működési engedélye alapján országos, térségi, elővárosi vagy helyi vasúti pályahálózatot működtető, de vállalkozó vasúti tevékenységet nem végző társaság;

...

7. *térségi közforgalmú vasúti társaság:* a térségi közforgalmú szolgáltatást nyújtó vállalkozó vasúti társaság;

8. *helyi közforgalmú vasúti társaság:* a 16. § (1) bekezdése szerinti valamely tevékenységet a működési engedélye alapján közforgalmú szolgáltatásként végző vasúti társaság;

(4) Vasúti pályák, vasúti létesítmények, vasúti pályahálózatok:

5. országos törzshálózati vasúti pálya: az e törvény 1. számú mellékletében meghatározott vasúti pálya;

6. *vasúti mellékvonal*: az e törvény 2. számú mellékletében meghatározott vasúti pálya;

12. *térségi vasúti pályahálózat*: térségi vállalkozói vasúti tevékenység céljára kijelölt vasúti pályahálózat, amely legfeljebb három megyét érint, vagy a hossza nem haladja meg a 400 kilométert;

13. *helyi vasúti pályahálózat*: a helyi közforgalmú vasúti szolgáltatás végzéséhez szükséges vasúti pályahálózat;

ÁLLAMI FELADATOK

3. § (1) A Kormány feladata:

c) az országos vasúti törzshálózati pályák körének meghatározására vonatkozó javaslat elkészítése,

d) a vasúti mellékvonalak meghatározására vonatkozó javaslat elkészítése,

(2) A közlekedésért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) feladata:

a) a vasúti közlekedéspolitika és vasúti fejlesztési koncepció előkészítése, a jóváhagyott vasúti közlekedéspolitika és vasúti fejlesztési koncepció végrehajtásának szervezése,

h) az államháztartásért felelős miniszterrel egyetértésben az országos, a térségi és az elővárosi vasúti közszolgáltatási kötelezettségnek - a közszolgáltatási menetrend jóváhagyásával történő - megállapítása, a közszolgáltatást végző vasúti társasággal vasúti közszolgáltatási szerződés megkötése,

i) az államháztartásért felelős miniszterrel egyetértésben az országos, valamint az állami tulajdonú vasúti pályát tartalmazó térségi, illetve elővárosi vasúti pályahálózat működtetésének hálózat-hozzáférési díj bevétellel és a vasúti pályahálózatot működtető pályavasúti társaság egyéb üzleti tevékenységéből, illetve a vasúti pályahálózatot működtető integrált vasúti társaság egyéb pályavasúti üzleti tevékenységéből eredő bevétellel nem fedezett - indokoltnak elismert - költségeinek a központi költségvetésből történő megtérítése, a 26. § és a 28. § (1) bekezdése szerinti szerződés alapján,

j) az államháztartásért felelős miniszterrel egyetértésben a vállalkozó vasúti társaság közszolgáltatási kötelezettségéből eredő bevétellel nem fedezett - indokoltnak elismert - költségeinek a központi költségvetésből történő megtérítése, a 27. § szerinti szerződés alapján,

(3) A miniszter az állam nevében a települési önkormányzatokkal, illetőleg azok társulásaival a térségi, elővárosi, illetve helyi vasúti közszolgáltatás működtetése tárgyában - írásban - együttműködési megállapodást köthet.

A TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZATOK FELADATAI

5. § (1) A települési (fővárosban a fővárosi) önkormányzat (a továbbiakban: önkormányzat), valamint önkormányzatok társulásának önként vállalt feladata lehet:

- a) a helyi közforgalmú vasúti közlekedés fejlesztésére vonatkozó - az országos, a térségi és az elővárosi közforgalmú vasúti közlekedéssel, valamint az épített és természeti környezet védelmével összehangolt, a fejlett információs és kommunikációs technológiák alkalmazására alapozott - koncepciók jóváhagyása, valamint azok végrehajtásának megszervezése,
 - b) az önkormányzat tulajdonában lévő vasúti pályák, valamint a helyi vasúti közszolgáltatás fejlesztése, működtetése,
 - c) helyi közforgalmú vasúti társaság alapítása,
 - d) a helyi vasúti közszolgáltatás hatósági árainak a megállapítása,
 - e) a helyi vasúti közszolgáltatás - menetrend jóváhagyásával történő - megállapítása, valamint a 27. § (8) bekezdése szerinti szerződés megkötése.
- (2) Az (1) bekezdésben felsorolt feladatok a képviselőtestület hatáskörébe tartoznak.
- (3) Az önkormányzatok vagy társulásaik és a miniszter
- a) a helyi vasúti közszolgáltatásból a helyi érdekű vasúti közszolgáltatásnak a térségi vasúti közszolgáltatás keretében történő lebonyolítása,
 - b) a helyi vasúti közszolgáltatásnak az önkormányzat közigazgatási határán kívülre történő kiterjesztése,
 - c) a térségi vasúti közszolgáltatás közös működtetése
- feltételeinek biztosítására vonatkozóan - írásban - együttműködési megállapodást köthetnek.
- (4) A (3) bekezdés szerinti megállapodásban meg kell határozni a közszolgáltatásra, így különösen a közszolgáltatási menetrendre, annak módosítására, a díjrendszerre és a közszolgáltatási kötelezettség körébe eső személyszállítást végző vállalkozó vasúti társaság kiválasztására, illetve annak esetleges veszteségei ellentételezésére vonatkozó rendelkezéseket.

A VASÚTI TEVÉKENYSÉGEK VÉGZÉSÉNEK FELTÉTELEI MŰKÖDÉSI ENGEDÉLY

- 6. §** (1) E törvény alapján a vasúti pályahálózat működtetése, valamint a vasúti személyszállítás, az árutovábbítás és a vontatási szolgáltatás, működési hatósági engedélyhez (a továbbiakban: működési engedély) kötött tevékenység. (2) Az (1) bekezdésben meghatározott tevékenységekre működési engedély külön-külön is megszerezhető. Működési engedélyt az a szervezet kaphat, amely teljesíti az e törvényben és a külön jogszabályban meghatározott feltételeket.
- (3) A vasúti pályahálózat működtetésére vonatkozó működési engedély egy adott vasúti pályahálózat vonatkozásában adható ki.
- (5) Térségi személyszállításra vonatkozó működési engedély országos vasúti pályahálózathoz - ha e törvény eltérően nem rendelkezik - közvetlenül nem csatlakozó térségi vasúti pályahálózaton végzett személyszállítási tevékenységre adható ki.
- (6) Az elővárosi, illetve térségi működési engedéllyel rendelkező vasúti társaság az országos vasúti pályahálózatot a működési engedélyében meghatározott legközelebbi vasúti csomópontig igénybe veheti.

MŰSZAKI ENGEDÉLY

- 10. §** (1) E törvény alapján műszaki hatósági engedély (a továbbiakban: műszaki engedély) szükséges
- a) jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a vasúti pálya és tartozékai építéséhez, létesítéséhez, korszerűsítéséhez, átalakításához, használatbavételéhez, fennmaradásához és megszüntetéséhez,

IV. Fejezet

A TÉRSÉGI ÉS AZ ELŐVÁROSI KÖZFORGALMÚ VASÚTI KÖZLEKEDÉS

15. § (1) A térségi, illetve az elővárosi vasúti pályahálózatot az ezen vasúti pályahálózat működtetésére vonatkozó működési engedély iránt kérelmet benyújtó szervezet kérelmére a külön jogszabályban meghatározottak szerint a vasúti igazgatási szerv a működési engedély kiadásával egyidejűleg, a vasúti pályahálózatba tartozó vasúti pályaszakaszok meghatározásával jelöli ki.

(2) Térségi vasúti pályahálózat abban az esetben jelölhető ki, ha

a) a vasúti pályahálózatnak az országos közforgalmú közlekedésben betöltött szerepe csekély, elsősorban a térségi forgalom lebonyolítására szolgál,

b) az adott térség érintett önkormányzatai önként vállalt feladataik keretében kötelezettséget vállalnak a helyi igényekhez jobban illeszkedő, térségi jelentőségű szolgáltatások fejlesztésére, vagy

c) a hálózat az országos vasúti pályahálózatokhoz képest keskenyebb nyomtávú.

(3) A térségi, illetve elővárosi működési engedéllyel rendelkező közforgalmú vasúti társaság a miniszterrel kötött közszolgáltatási szerződésben vasúti közszolgáltatási kötelezettséget vállalhat. E szerződésre a 27. § (1)-(7) bekezdésében foglaltakat megfelelően alkalmazni kell.

AZ ÁLLAM ÉS A VASÚTI TÁRSASÁGOK, VALAMINT AZ ÖNKORMÁNYZATOK ÉS A VASÚTI TÁRSASÁGOK KÖZÖTTI SZERZŐDÉSEK

AZ ÁLLAM ÉS A VASÚTI TÁRSASÁGOK KÖZÖTTI SZERZŐDÉSEK

25. § (1) Az állam az országos, a térségi, illetve az elővárosi vasúti pályahálózatot működtető vasúti társasággal,

a) az állami tulajdonban lévő vasúti pályák kezelésére (a továbbiakban: vagyonkezelési szerződés), továbbá

b) az országos, valamint az állami tulajdonban lévő vasúti pályát tartalmazó térségi, illetve elővárosi vasúti pályahálózat működtetésére szerződést köt.

(2) Az állam a vasúti pályahálózat működtetője, illetve a vállalkozó vasúti társaság részére szerződésben az (1) bekezdés *b)* pontjában meghatározott vasúti pályahálózatok, valamint a kombinált forgalom fejlesztéséhez, a vasúti foglalkoztatásra, képzésre és szerkezet-átalakításra egyedi támogatást nyújthat.

(3) A pályavasúti társasággal, illetve az integrált vasúti társasággal az (1) bekezdés *b)* pontja és a (2) bekezdés szerinti szerződéseket - az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével - az állam nevében a miniszter köti meg.

(4) E fejezetben foglaltakat - a szerződést megkötő személyt meghatározó rendelkezések kivételével - az önkormányzat és a helyi közforgalmú vasúti társaság közötti szerződésre megfelelően alkalmazni kell.

VAGYONKEZELÉSI SZERZŐDÉS

26. § Az országos, valamint az állami tulajdonban lévő vasúti pályát tartalmazó térségi, illetve elővárosi vasúti pályahálózatot működtető pályavasúti társaság, illetve az integrált vasúti társaság a vagyonkezelési szerződést a miniszter és a kincstári vagyoneért felelős miniszter egyetértésével - az államháztartásról szóló törvény, valamint a kincstári vagyonnal való gazdálkodásról szóló kormányrendelet alapján - az állam nevében eljáró kincstári vagyone kezeléséért felelős szervvel köti meg.

A VASÚTI KÖZSZOLGÁLTATÁSI SZERZŐDÉS

27. § (1) A miniszter a vasúti közszolgáltatás biztosítása érdekében - az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével - a vasúti személyszállítást végző vasúti társasággal vasúti közszolgáltatási szerződést köthet. A vasúti közszolgáltatási szerződésben vasúti közszolgáltatási kötelezettség teljesítésének feltételeit és módját, valamint a költségvetési támogatás folyósításának módját, mértékét és ütemezését rögzíteni kell.

(2) A vállalkozó vasúti társaság a vasúti közszolgáltatási kötelezettség tartalmára és mértékére vonatkozó javaslatát - az utazási igények számbavétele és a külön jogszabály előírásai alapján

összeállított éves közszolgáltatási menetrend jóváhagyása érdekében külön jogszabályban meghatározott határidőben a miniszternek adja át.

(3) A miniszter - az államháztartásért felelős miniszterrel lefolytatott előzetes egyeztetés alapján - dönt a vasúti közszolgáltatási kötelezettség mértékéről, és ennek megfelelően hagyja jóvá a közszolgáltatási menetrendet. A jóváhagyással a miniszter kötelezettséget vállal arra, hogy a vasúti közszolgáltatási tevékenység menetdíj-bevétellel nem fedezett, a vállalkozó vasúti társaságra háruló indokoltnak elismert költségét az állam a teljesítés tárgynegyedévéét követő negyedév végéig a központi költségvetésből megtéríti.

(4) A közszolgáltatási menetrendnek a miniszter által történő jóváhagyásával és az ellentételezési mérték megállapításával a vállalkozó vasúti társaság köteles a közszolgáltatási menetrendben rögzített teljesítményeket, a minőségi követelmények szerint a meghirdetett hatósági ár, valamint a költségvetési támogatás ellenében ellátni.

A VASÚTI KÖZSZOLGÁLTATÁSI SZERZŐDÉS

27. §

(1) A miniszter a vasúti közszolgáltatás biztosítása érdekében - az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével - a vasúti személyszállítást végző vasúti társasággal vasúti közszolgáltatási szerződést köthet. A vasúti közszolgáltatási szerződésben vasúti közszolgáltatási kötelezettség teljesítésének feltételeit és módját, valamint a költségvetési támogatás folyósításának módját, mértékét és ütemezését rögzíteni kell.

(2) A vállalkozó vasúti társaság a vasúti közszolgáltatási kötelezettség tartalmára és mértékére vonatkozó javaslatát - az utazási igények számbavétele és a külön jogszabály előírásai alapján összeállított éves közszolgáltatási menetrend jóváhagyása érdekében külön jogszabályban meghatározott határidőben a miniszternek adja át.

(3) A miniszter - az államháztartásért felelős miniszterrel lefolytatott előzetes egyeztetés alapján - dönt a vasúti közszolgáltatási kötelezettség mértékéről, és ennek megfelelően hagyja jóvá a közszolgáltatási menetrendet. A jóváhagyással a miniszter kötelezettséget vállal arra, hogy a vasúti közszolgáltatási tevékenység menetdíj-bevétellel nem fedezett, a vállalkozó vasúti társaságra háruló indokoltnak elismert költségét az állam a teljesítés tárgynegyedévéét követő negyedév végéig a központi költségvetésből megtéríti.

(4) A közszolgáltatási menetrendnek a miniszter által történő jóváhagyásával és az ellentételezési mérték megállapításával a vállalkozó vasúti társaság köteles a közszolgáltatási menetrendben rögzített teljesítményeket, a minőségi követelmények szerint a meghirdetett hatósági ár, valamint a költségvetési támogatás ellenében ellátni.

(5) A vasúti közszolgáltatás keretében nyújtott szolgáltatás eredményét a közszolgáltatást nyújtó országos közforgalmú vasúti társaság köteles az éves beszámolójában elkülönítetten is megjeleníteni. Az e tevékenységből eredő bevétel kizárólag a közszolgáltatás végzésével összefüggő költségek fedezésére fordítható.

(6) A vállalkozó vasúti társaság a minisztertől kérheti, hogy egyes vonalakon a vasúti menetrendben meghatározott teljesítményt vonatok helyett közúti jármű (autóbusz) alkalmazásával teljesíthesse abban az esetben, ha a megoldás a vállalkozó vasúti társaság számára megtakarítást eredményez. Az ilyen szolgáltatást a vállalkozó vasúti társaság - ha megfelel az autóbuszal végzett belföldi és nemzetközi személyszállításra vonatkozó külön jogszabályban előírt személyi és tárgyi feltételeknek is - kizárólag a vasúti személyszállításra külön jogszabályban megállapított díj alkalmazása mellett és - az érintett települések önkormányzatával történő előzetes egyeztetés alapján - a külön törvényben meghatározott járáti engedéllyel végezheti.

(7) Amennyiben a vállalkozó vasúti társaság által végzett közforgalmú személyszállítás műszaki okból vasúti járművel nem látható el, a vállalkozó vasúti társaság a (6) bekezdésben meghatározott feltételeket csak abban az esetben köteles teljesíteni, ha az autóbuszal végzett tevékenység meghaladja a két hónapot (vonatpótló járat).

(8) Az önkormányzatok feladat- és hatáskörébe utalt közszolgáltatási kötelezettség ellátásra vonatkozó tevékenység végzésére az önkormányzat az érintett helyi közforgalmú vasúti társasággal köthet szerződést. A szerződésre, illetve a vasúti társaság és az önkormányzat képviselő-testületének a szerződéssel kapcsolatos feladataira az (1)-(7) bekezdésben meghatározott rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.

(9) Az önkormányzatok az érintett országos, térségi, elővárosi vagy helyi vállalkozó vasúti társasággal a közszolgáltatási menetrendben nem szereplő közszolgáltatási tevékenység ellátására szerződést köthetnek. A szerződésre a (8) bekezdésben meghatározott rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.

A VASÚTI PÁLYAHÁLÓZAT MŰKÖDTETÉSÉRE KÖTÖTT SZERZŐDÉS

28. § (1) Az állam nevében a miniszter - az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével - szerződésben kötelezettséget vállal országos, valamint az állami tulajdonban lévő vasúti pályát tartalmazó térségi, illetve elővárosi vasúti pályahálózat működtetését végző vasúti társaságnak a pályahálózat működtetésével kapcsolatban felmerült, és a hálózat-hozzáférési díjból, valamint a vasúti társaság egyéb üzleti tevékenységéből nem fedezett, indokoltnak elismert költségei megtérítésére. E szerződés feltételeit úgy kell meghatározni, hogy a vasúti pályahálózat működtetőjét a működtetés költségeinek, illetve a hálózat-hozzáférési díjak csökkentésére ösztönözze, a vasúti közlekedés biztonságának, illetve a szolgáltatások minőségének sérelme nélkül.

2007. december 14.

Az összeállítást készítette a Magyar Közlekedési Klub